

TÜRK SPOR POLİTİKALARINDA ÖNGÖRÜLEN HEDEFLERİN GERÇEKLEŞME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA (GSGM ÖRNEĞİ)*

Ali Dursun AYDIN¹
Hayri DEMİR²
A.Azmi YETİM³

ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Türkiye Cumhuriyeti anayasalarında, kanunlarında ve kalkınma planlarında sporla ilgili öngörülen hedeflerin gerçekleşme düzeylerini tespit etmektir.

Araştırmanın evrenini Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde çalışan personel, örneklemini ise Merkez Teşkilatında çalışan, Genel Müdür Yardımcıları, Daire Başkanları, Federasyon Başkanları, Federasyon Genel Sekreterleri, Şube Müdürleri, Şef ve Uzmanlardan oluşan 308 yönetici personel oluşturmaktadır. Çalışmada Türk Spor Politikalarında öngörülen hedeflerin gerçekleşme düzeylerini tespit etmeye yönelik bir anket uygulanmıştır. Anket hazırlanırken uzman kişilerin görüşleri alınmış, 30 kişilik bir Ön guruba pilot uygulama yapılarak son şekli verilmiştir. Birinci bölümde kişisel bilgilere, ikinci bölümde ise Türk Spor Politikalarının temelini oluşturan Anayasa, Kanunlar, Kalkınma Planları ve Hükümet Programlarında sporla ilgili öngörülen hedeflerin gerçekleşme düzeylerini tespit etmeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler SPSS programında frekans ve yüzde analizleri yapılarak tablolandırılmış ve değerlendirilmiştir.

Araştırma sonucunda, Türk Spor Politikalarında öngörülen hedeflerin istenilen düzeyde gerçekleşmediği tespit edilmiştir. Yöneticilerin büyük bir çoğunluğu, sporun topluma yeterli bir şekilde yaygınlaştırılmadığını belirtirken, ayrıca tesislerin nitelik ve nicelik bakımından yetersiz olduğu ve var olan tesislerin halkın kullanımına yeterli bir şekilde sunulmadığı, özel sektörün katkısının artırılmadığı ve olimpiyatlarla ilgili çalışmaların yetersiz olduğu yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Spor Politikaları, Spor Yönetimi

A Research To Determine The Levels Of Realization Of The Preaimed Objectives Within The Turkish Policies Of Sports. (Sample Of Directorate General Of Youth and Sports)

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the levels of the realizations of the preaimed objectives relating sports, mentioned in the Turkish Republics Constitution, laws, development laws and government policies and programmes.

The circle of the research covers the employees working for Directorate General Of Youth and Sports. The sampling on the other hand is done within 308 administrative employees at the Central Organization, working as; Deputy General Directors, Section Presidents, Presidents of the Federations, General Secretaries of the Federations, Branch Directors, Chiefs and Experts. In the study a poll is carried out to determine the levels of realization of the preaimed objectives within the Turkish Policies of sports. During the preparation of the poll; thoughts of experts have been asked and finalised by a pilot application carried on a pregroup of 30 persons. The first section is saved for personal information and in the second section questions asked regarding the levels of realization of the preaimed objectives within the constitution, laws, development laws and government policies and programmes regarding sports which are the basis of the Turkish Sports Policies. The results of the polls have been tableised and evaluated using SPSS program.

As a results of the research, it is determined that the Turkish Sports Policies have not been achieved. Majority of the pollers stated that sports could not be commonised within the society and on the other hand the sports complexes are inadequate regarding to quality and quantity. And the present sports complexes could not be presented to public use efficiently. And the input of private sector could not be increased and efforts regarding olympiads is inadequate.

Key words: Turkish policies of sports, sport management

*Bu çalışma 10–11 Ekim 2003 tarihleri arasında Ankara’da düzenlenen Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresinde bildiri olarak sunulmuştur.

¹ Kafkas Üniversitesi, Sarıkamış Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

² Selçuk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

³ Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

GİRİŞ VE AMAÇ

Spor, çağımız modern toplumlarının en yaygın ve etkili sosyal kurumlarından birisidir. Temel amacı; insanın bedenen, ruhen ve sosyal yönden gelişmesine katkı sağlamak olan spor, modern toplum yaratmada çok etkin bir sosyal olgudur. Sporun, kişisel fayda ve görevleri yanında, sosyal yönden de çok önemli görevleri vardır. Çağımızda, sporun bilinçli olarak yaygınlaştırılması ve halkın çağdaş anlamda spor yapması ile gelişmişlik arasında önemli ölçüde bir paralelliğin varlığı kabul edilmektedir⁽¹³⁾.

Birbiri içine girmiş sorun ve etkinlik alanlarıyla çok geniş bir ya yılım alanı gösteren, tarihsel, ekonomik, teknik ve ideolojik birçok yanı bulunan sporun tanımı konusunda farklı tanımlar ve görüşler yapılmıştır. Değişik şekillerde yapılan tanımlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz

Spor; tek başına veya toplu olarak yapılan, kendine özgü kuralları olan, genelde yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yeteneklerin gelişimini sağlayan, eğitici ve eğlendirici uğraşlardır⁽⁸⁾. Spor her insanın hakkı olan özel bir yaşamadır⁽⁴⁾.

Spor; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın temel unsuru olan insanın beden ve ruh sağlığını geliştirmek kişiliğin oluşumunu, karakter özelliklerinin gelişimini sağlamak, bilgi, beceri ve yetenek kazandırarak çevreye uyumunu kolaylaştırmak, kişiler, toplumlar ve uluslararasıda dayanışma, kaynaşma ve barışı sağlamak, kişinin mücadele gücünü arttırmak yanında belirli kurallara göre, rekabet ölçüleri içerisinde mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve yarışmada üstün gelme amacıyla yapılan faaliyetler olarak tanımlanabilir. Bu özelliklerinden dolayı çağımızda spor çok yönlü, çok faydalı, çok amaçlı ve çok çeşitli boyutlar kazanmış ve evrenselleşmiştir⁽¹²⁾. Ulu önder Atatürk de, sporun ferdi ve toplumsal özellikleri üzerinde durmuştur. Türk toplumunun her ferdinin sporu başarıyla yapabileceğine inanmıştır. " ...esas olan her yaştaki bütün Türkler için beden eğitimi sağlamaktır" diyerek bütün vatandaşların spor etkinliklerinin içinde olmalarını arzu etmiştir⁽⁷⁾.

Günümüz toplumlarında çok değişik ve çekici yönleriyle ilgi odağı olan spor, bir yandan büyük ekonomik faaliyetleri kapsayan, öte yandan ülkelerin uluslararası platformda tanıtım konusu olan ve hatta uluslararası ilişkileri müspet veya menfi yönde etkileyebilen nitelikler taşımaktadır. Bu nedenle, sporun önemini tartışmak yerine, ondan en iyi şekilde nasıl yararlanılabileceğinin yollarını aramak, bulmak ve uygulamak gerçeği ile karşı karşıyayız⁽⁶⁾.

Sporla ilgili hizmetleri belirlenen amaçlara ulaştırmak için insan ve madde kaynaklarını sağlayarak ve etkili biçimde kullanarak, belirlenen politikaları ve alınan kararları uygulamak ise spor yönetiminin işidir⁽²⁾. Spor yönetimi, spor alanına ilişkin politika, karar ve hedeflerin gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetlerle ilgilenir Dünya da spor yönetimi iki şekilde yürütülmektedir. Bunlardan ilki gönüllü spor birliklerinin oluşturduğu federatif yönetim şekli, diğeri ise spor hizmetlerinin sevk ve idaresinin devlet eliyle yürütülmesidir. Konuya ülkemiz açısından bakıldığında, devletin spor yönetiminde doğrudan söz sahibi olduğu görülmektedir⁽⁶⁾.

Toplumların var olması ve yaşayabilmesi için birçok temel ihtiyaçlar söz konusudur. Bu ihtiyaçların karşılanması çoğu zaman fertlerin ya da halkın gücünü aşar. Çağımızın modern devleti, toplumun bu temel ve pahalı hizmetlerini, sosyal devlet olma niteliğinin de gereği olarak yerine getirmek durumundadır. Bu hizmetlerin, toplumun bütün fertlerine ulaştırılması hem büyük bir maliyeti ve hem de büyük bir organizasyonu gerektirir. İşte tüm bu işlerin görülebilmesi için karşımıza devlet ya da kamu yönetimi çıkmaktadır⁽¹⁴⁾.

Devlet; toplumun ortak ihtiyaçlarının karşılanması için oluşmuş bir örgüttür. Devlet, toplumu temsil eder. Toplumun refah, mutluluk ve güvenliği için devlet teşkilatına ihtiyaç duyulmuştur. Devlet; toplumsal yaşayışın öteki tüm kesimlerinde olduğu gibi, sporda da "devlet" olduğu için vardır⁽⁵⁾.

Toplum üzerinde bu denli etkileri olan sporun, tarihi süreç içerisindeki fonksiyonları ile bu günkü yaygınlığı, popülerliği, sosyal, ekonomik, politik, uluslararası ilişkiler, tanıtım ve eğitim yönünden etkileri ve gelecekte üstleneceği roller göz önüne alındığında devletlerin dolayısıyla da hükümetlerin, sporun sevk ve idaresinde, etkinliğinin artırılması ve olumlu yönde kullanılmasına anayasalarında, kanunlarında gelecekle ilgili plan ve programlarında yer vermeleri kaçınılmaz olmuştur.

Bugün birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de spor, devletin gözettiği, desteklediği ve denetlediği toplumsal bir faaliyet görünümündedir. Toplumun ruh ve beden sağlığı bakımından büyük önem taşıyan spor; sadece fertlerin kendi gayret ve imkanları ile sınırlı bir faaliyet olarak değerlendirilmemelidir. Sporun fonksiyonlarının bu denli önem arz etmesi ve ileride üstleneceği roller göz önüne alındığında öncelikli bir milli dava olduğunu göstermektedir.

Günümüzde çeşitli şekillerde tartışılan konulardan biri de ülkemizin spor politikasının olup olmadığıdır. Ancak ülkemizin spor alanındaki her türlü hizmet ve faaliyetlerinin amaç ve hedeflerini belirleyen ve belli prensiplere dayandıran resmi bir spor politikası mevcuttur⁽¹⁾.

Sporun topluma yaygınlaştırılması konusu ülkemizde de yasal düzenlemelerle ele alınmıştır. Türk spor politikasının amaç ve hedeflerini belirleyen, ana hatlarıyla ortaya koyan Anayasa, kanun, kalkınma planları ve hükümet programları Türkiye' de gençlik ve spor politikalarının temelini oluşturmaktadır⁽¹²⁾. Türkiye cumhuriyetinin kuruluşundan günümüze kadar 1924, 1961 ve 1982 yıllarında olmak üzere üç anayasa yapılmıştır. 1924 anayasasında sporla ilgili özel bir hüküm bulunmamaktadır. 1961 Anayasası spor konusunda özel bir hüküm içermemiş, "sağlık hakkı" başlıklı düzenlemesinde devletin, "herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesini sağlamakla ödevli olduğu belirtilmiştir (m.49/1)⁽¹¹⁾.

Ülkemizde, devletin spora etkili ve devamlı bir destek sağlamasının hukuki dayanağı olan 1982 Anayasasında ise Spor konusunda özel düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Türk sporunun milli ve uluslararası alandaki spor politikasının amaç ve hedeflerini belirleyen ve devletin spor politikasını ana hatlarıyla ortaya koyan 1982 Anayasanın 59.maddesine göre, "Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır. Sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur"⁽⁹⁾. Bu hükmün gerekçesinde; sağlık hizmetlerinin bir parçasını beden sağlığının spor yaptırarak korunmasının teşkil ettiği, sporun kitlelere yayılmasının bu amacın teminine yarayacak araçlardan en etkili olduğu, sporun sadece fiilen spor yapanları değil, seyirciler için de eğitici ve sağlık kurallarına uygun bir ortamda yaşamaya sevk edici etkileri sebebiyle sporun geliştirilmesinin Devletçe ele alınmasının öngörüldüğü belirtilmektedir⁽¹⁰⁾.

Ancak, Anayasada ki bu düzenleme ile asla devletin spora doğrudan doğruya müdahalesinin düşünülmediğinin belirtilmesi spor yönetiminde devletin ve özel spor kesiminin rol ve sınırlarının tayin ve tespiti ile ilgili bir problemin varlığını ortaya koymaktadır. Anayasada yer aldığı şekliyle, devletin, ancak spor ortamının hazırlanmasında ve sporcunun yetişmesi için gerekli şartların oluşturulmasında rol oynamasının uygun olacağı ifade edilmekte, devletin sadece ana politikaları yönlendiren, spor faaliyetlerini destekleyen ve teşvik eden bir fonksiyon üstlenmesi gerektiği belirtilmektedir⁽⁶⁾.

Bu anlamda çalışma, Türkiye Cumhuriyeti anayasalarında, kanunlarında ve kalkınma planlarında sporla ilgili öngörülen hedefleri ve bu hedeflerin uygulamadaki gerçekleştirme düzeylerini tespit etmek amacını taşımaktadır.

MATERYAL VE YÖNTEM

Araştırma tarama modelindedir. Türk Spor Politikaları tarihi süreç içinde incelenmiş, aynı zamanda konu ile ilgili literatür taraması yapılarak teorik bir çerçeve oluşturulmuştur. Böylece Türk Spor Politikalarında öngörülen hedefler var olduğu şekliyle ortaya konmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu hedeflerin uygulamadaki gerçekleşme düzeylerini tespit etmek amacıyla bir anket uygulanmıştır.

Ankette Türk Spor Politikalarının temelini oluşturan Anayasa, kanun ve kalkınma planlarında sporla ilgili öngörülen hedeflerin gerçekleşme düzeylerinin tespit edilmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. Anket hazırlanırken uzman kişilerin görüşleri alınmış, ayrıca anketin yapı geçerliliğinin test edilmesi için 30 kişilik bir ön guruba uygulanarak gerekli düzeltmeler yapılmış ve ankete son şekli verilmiştir.

Çalışmanın evrenini Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünde çalışan personel, örneklemini ise Merkez teşkilattaki üst, orta ve alt kademe yöneticiler oluşturmaktadır. Anket Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez teşkilatında çalışan Genel Müdür yardımcıları, daire başkanları, federasyon başkanları, federasyon genel sekreterleri, şube müdürleri ve diğer yönetici (şef, uzman gibi) personelden oluşan 308 kişilik örneklem grubuna uygulanmıştır ancak geri dönen anket sayısı 136 dır (%44,2). Anket örnek grubu oluşturan yönetici personele araştırmacı tarafından uygulanmış ve toplanmıştır.

Anketlerden elde edilen veriler SPSS programında frekans ve yüzde analizleri yapılarak tablolatırılmış ve değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Yöneticilerin Kurumdaki Görevleri

KURUMDAKİ GÖREVİNİZ	f	%
GENEL MÜDÜR YARDIMCISI	2	1,5
DAİRE BAŞKANI	8	5,9
FEDERASYON BAŞKANI	18	13,2
FEDERASYON GENEL SEKRETERİ	26	19,1
ŞUBE MÜDÜRÜ	19	14,0
DİĞER (ŞEF, UZMAN)	63	46,3
TOPLAM	136	100,0

Tabloya göre, araştırmaya katılan yöneticilerden, %46,3'ünün diğer (şef, uzman), %19,1'inin Federasyon Genel Sekreteri, %14,0'ünün Şube Müdürü, %13,2'sinin Federasyon Başkanı, %5,9'unun Daire Başkanı, % 1,5'inin de Genel Müdür Yardımcısı görevlerinde olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Türk Spor Politikalarında Öngörülen Hedeflerin Gerçekleşme Düzeylerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

Sorular	SEÇENEKLER	ÇOK YETERLİ		YETERLİ		ORTA DÜZEYDE		YETERSİZ		ÇOK YETERSİZ		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-Sporun Kitlelere Yayılmasını Teşvik Etmek	GEN. MD. YRD.	-	-	1	50,0	1	50,0	-	-	-	-	2	1,5
	DAİRE BŞK.	-	-	4	50,0	4	50,0	-	-	-	-	8	5,9
	FED. BŞK	-	-	7	38,9	9	50,0	1	5,6	1	5,6	18	13,2
	FED.GN. SKR.	-	-	11	42,3	8	30,8	7	26,9	-	-	26	19,1
	ŞUBE MD.	-	-	6	31,6	7	36,8	6	31,6	-	-	19	14,0
	DİĞER (ŞEF, UZM.)	-	-	25	39,7	34	54,0	3	4,8	1	1,6	63	46,3
	TOPLAM	-	-	54	39,7	63	46,3	17	12,5	2	1,5	136	100,0
2- Başarılı Sporunun Korunması	GEN. MD. YRD.	-	-	2	100,0	-	-	-	-	-	-	2	1,5
	DAİRE BŞK.	1	12,5	6	75,0	-	-	-	-	1	12,5	8	5,9
	FED. BŞK	4	22,2	10	55,6	2	11,1	1	5,6	1	5,6	18	13,2
	FED.GN. SKR.	5	19,2	15	57,7	3	11,5	2	7,7	1	3,8	26	19,1
	ŞUBEMD.	4	21,1	5	26,3	10	52,6	-	-	-	-	19	14,0
	DİĞER (ŞEF, ZM.)	9	14,3	46	73,0	5	7,9	2	3,2	1	1,6	63	46,3
	TOPLAM	23	16,9	84	61,8	20	14,7	5	3,7	4	2,9	136	100,0
3-Federasyonu Kurulacak Spor Dallarının Belirlenmesinde Spor Kamuoyunun Taleplerinin Dikkate Alınması	GEN. MD. YRD.	-	-	1	50,0	1	50,0	-	-	-	-	2	1,5
	DAİRE BŞK.	-	-	5	62,5	2	25,0	1	12,5	-	-	8	5,9
	FED. BŞK	-	-	3	16,7	9	50,0	5	27,8	1	5,6	18	13,2
	FED.GN. SKR.	1	3,8	8	30,8	10	38,5	5	19,2	2	7,7	26	19,1
	ŞUBEMD.	-	-	6	31,6	10	52,6	3	15,8	-	-	19	14,0
	DİĞER (ŞEF, UZM.)	1	1,6	30	47,6	26	41,3	6	9,5	-	-	63	46,3
	TOPLAM	2	1,5	53	39,0	58	42,6	20	14,7	3	2,2	136	100,0
4-Spor Faaliyetleri için Gerekli Tesis ve Malzemelerin Vatandaşın Hizmetine Sunulması	GEN. MD. YRD.	-	-	2	100,0	-	-	-	-	-	-	2	1,5
	DAİRE BŞK.	-	-	4	50,0	4	50,0	-	-	-	-	8	5,9
	FED. BŞK	-	-	3	16,7	5	27,8	9	50,0	1	5,5	18	13,2
	FED.GN. SKR.	1	3,8	2	7,7	11	42,3	12	46,2	-	-	26	19,1
	ŞUBEMD.	-	-	5	26,4	7	36,8	7	36,8	-	-	19	14,0
	DİĞER (ŞEF, UZM.)	-	-	9	14,3	41	65,1	11	17,5	2	3,2	63	46,3
	TOPLAM	1	0,7	25	18,4	68	50,0	39	28,7	3	2,2	136	100,0
5-Gençliğin Boş Zamanlarının Değerlendirilmesi Hususunda Diğer Kuruluşlarla İşbirliği Yapılması	GEN. MD. YRD.	-	-	-	-	2	100,0	-	-	-	-	2	1,5
	DAİRE BŞK.	-	-	1	12,5	6	75,0	1	12,5	-	-	8	5,9
	FED. BŞK	-	-	-	-	3	16,7	12	66,6	3	16,7	18	13,2
	FED.GN. SKR.	-	-	4	15,4	7	26,9	10	38,5	5	19,2	26	19,1
	ŞUBEMD.	-	-	3	15,8	5	26,3	8	42,1	3	15,8	19	14,0
	DİĞER (ŞEF, UZM.)	-	-	2	3,2	27	42,9	31	49,2	3	3,2	63	46,3
	TOPLAM	-	-	10	7,4	50	36,8	62	45,6	14	10,3	136	100,0
6-Halkın Spora Olan İlgisini Artırmaya Yönelik Faaliyetlerin Yeterliliği	GEN. MD. YRD.	1	50,0	1	50,0	-	-	-	-	-	-	2	1,5
	DAİRE BŞK.	4	50,0	2	25,0	2	25,0	-	-	-	-	8	5,9
	FED. BŞK	5	27,8	5	27,8	5	27,8	3	16,7	-	-	18	13,2
	FED.GN. SKR.	7	26,9	9	34,6	6	23,1	4	15,4	-	-	26	19,1
	ŞUBEMD.	4	21,1	7	36,8	8	42,1	-	-	-	-	19	14,0
	DİĞER (ŞEF, UZM.)	16	25,4	26	41,3	17	27,0	3	4,8	1	1,6	63	46,3
	TOPLAM	37	27,2	50	36,8	38	27,9	10	7,4	1	0,7	136	100,0
7-Kamu Kuruluşlarına Ait Spor Tesislerinin Mesai Saatlerinin Dışında Halkın Kullanımına Açılması	GEN. MD. YRD.	-	-	-	-	-	-	2	100,0	-	-	2	1,5
	DAİRE BŞK.	-	-	2	25,0	3	37,5	3	37,5	-	-	8	5,9
	FED. BŞK	-	-	1	5,6	3	16,7	10	55,6	4	22,2	18	13,2
	FED.GN. SKR.	-	-	1	3,8	6	23,1	16	61,5	3	11,5	26	19,1
	ŞUBEMD.	-	-	2	10,5	5	26,3	8	42,1	4	21,1	19	14,0
	DİĞER (ŞEF, UZM.)	-	-	4	6,3	13	20,6	22	34,9	24	38,1	63	46,3
	TOPLAM	-	-	10	7,4	30	22,1	61	44,9	35	25,7	136	100,0
8-Olimpiyatların Ülkemizde Düzenlenmesi İle İlgili Olarak Yapılan Çalışmaların Yeterliliği	GEN. MD. YRD.	-	-	-	-	2	100,0	-	-	-	-	2	1,5
	DAİRE BŞK.	-	-	1	12,5	4	50,0	3	37,5	-	-	8	5,9
	FED. BŞK	-	-	1	5,6	9	50,0	8	44,4	-	-	18	13,2
	FED.GN. SKR.	-	-	4	15,4	9	34,6	13	50,0	-	-	26	19,1
	ŞUBEMD.	-	-	3	15,8	11	57,9	5	26,3	-	-	19	14,0
	DİĞER (ŞEF, UZM.)	-	-	1	1,6	27	42,9	31	49,2	4	6,3	63	46,3
	TOPLAM	-	-	10	7,4	62	45,6	60	44,1	4	2,9	136	100,0

Tablo 2' de Türk spor politikasında ön görülen hedeflerin gerçekleşme düzeylerine ilişkin soru önermeleri sorgulanmaktadır. Bu hedeflerden "sporun kitlelere yayılmasını teşvik etmek." hükmüne ilişkin katılımcıların görüşlerine bakıldığında %46,3'ünün "orta düzeyde", %39,7'sinin "yeterli", %12,5'inin "yetersiz", %1,5'inin "çok yetersiz" şeklinde görüş bildirdikleri, "Başarılı sporcunun korunması" hükmüne ilişkin olarak %61,8'inin "yeterli" şeklinde cevap verdikleri, "federasyonu kurulacak spor dallarının belirlenmesinde spor kamuoyunun taleplerinin dikkate alınması"na ilişkin cevaplarda %42,6'sının "orta düzeyde", %39,0'ının "yeterli", %14,7'sinin "yetersiz", gördükleri, "spor faaliyetleri için gerekli tesis ve malzemelerin vatandaşların istifadesine sunulması"na ilişkin görüşlerine bakıldığında %50'sinin "orta düzeyde" şeklinde görüş bildirdikleri, "gençliğin boş zamanlarının değerlendirilmesi hususunda diğer kuruluşlarla işbirliği yapılması"na ilişkin soruya %45,6 "yetersiz", %36,8 "orta düzeyde", %10,3 "çok yetersiz" şeklinde cevap verdikleri, "halkın spora olan ilgisini artırmaya yönelik faaliyetlerin yeterliliği"ne ilişkin soruya %36,8 "yeterli", %27,9 "orta düzeyde", %27,2 "çok yeterli" şeklinde cevap verdikleri, "kamu kuruluşlarına ait spor tesislerinin mesai saatleri dışında halkın kullanımına açılması"na ilişkin olarak %44,9 "yetersiz", %25,7 "çok yetersiz" şeklinde görüş bildirdikleri ve "Olimpiyatların ülkemizde düzenlenmesi ile ilgili olarak yapılan çalışmaların yeterliliği"ne ilişkin olarak da %45,6'sının "orta düzeyde", %44,1'inin "yetersiz" şeklinde cevap verdikleri tespit edilmiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Günümüz dünyasının sosyal ve kültürel yaşamının ayrılmaz bir parçası ve sağlıklı nesillerin yetişmesinde önemli bir eğitim aracı olan sporun teşvik edilmesi ve desteklenmesi, Türkiye’de kamu hizmeti olarak devletin ödevleri arasındadır. Bu amaçla, spor yaptırma ve sporun topluma yaygınlaştırılması bir devlet görevi olarak kabul edilip sporla ilgili hedef ve politikalar geliştirilmektedir. Ancak çalışmada, Türk Spor Politikalarının temelini oluşturan Anayasa, kanun ve kalkınma planlarında sporla ilgili öngörülen hedeflerin uygulamada istenilen düzeyde gerçekleşmediği tespit edilmiştir. Bu durumun ilgili hedef ve politikaların uygulayıcısı konumundaki ve Türkiye’de sporun sevk ve idaresinden sorumlu olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü yöneticilerince ortaya konması düşündürücüdür.

Araştırma bulgularına göre, Anayasada sporla ilgili öngörülen "Devlet sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder" hükmüne ilişkin uygulamaların istenilen standarda ulaşamadığı, sporun geniş halk kitlelerine yaygınlaştırılmadığı, "Devlet Başarılı Sporcuyla Korur" hükmüne ilişkin uygulamaların ise yeterli olduğu, bu sebeple son dönemlerde futbol, güreş ve halter branşlarında artarak devam eden başarıların, devlet tarafından başarılı sporcuların desteklenmesinin sonucu olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılanların, federasyonu kurulacak spor dallarının tespit edilmesinde spor kamuoyunun taleplerinin fazlaca önemsenmediği görüşünde oldukları anlaşılmaktadır. Bunun sebebinin ise mevcut durum gereği, federasyonların kurulmasına ilişkin olarak Merkez Danışma Kurulunun görüşü alınmak suretiyle, Gençlik ve Spor Genel Müdürünün teklif etmesi üzerine Başbakan tarafından tespit edilmesi, yani sporun devlet tarafından yönetilmesinden kaynaklandığı söylenilebilir.

Spor faaliyetleri için gerekli olan tesis ve malzemelerin vatandaşın hizmetine sunulmasında ve Kamu kurumlarına ait olan tesislerin mesai saatleri dışında halkın kullanımına sunulmasında yetersiz kaldığı görülmektedir. Ekenci ve Gözen’ de 2000 yılında yaptıkları çalışmada Türkiye’de spor hizmetlerinin bir kamu hizmeti olarak yeterince iyi sunulmadığını tespit etmişlerdir⁽³⁾. Bu konuda, zaten yetersiz olan kamuya ait tesislerin verimli, sürekli ve yaygın kullanımının sağlanamadığı, müsabaka ve antrenmana verilen sınırlı saatlerin dışında atıl bırakıldıkları söylenebilir.

Gençlik ve spor hizmetlerinin sevk ve idaresinden sorumlu olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün, aslında bireyin kendine, ailesine, topluma ve ülke ekonomisine faydalı olmasını sağladığı, aynı zamanda çalışma hayatında başarıyı artırdığı söylenen boş zamanların değerlendirilmesi konusunda yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre gençlik hizmetlerinin sporun gölgesinde bırakıldığı söylenebilir.

Dünyada ki tek örnek olan 3796 sayılı olimpiyat kanununun çıkarılmasına rağmen, olimpiyatların ülkemizde düzenlenmesi ile ilgili yapılan çalışmaların istenilen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bunda da olimpik standartlara uygun tesislerin yapımında başarı sağlanamaması, yapımına başlanılan tesislerin bitirilememesi, olimpiyat düzenleme fikrinin millete mal edilememesi ve yeterli tanıtımın yapılamaması ile daha önceki adaylıklarımızın kabul edilmeme nedenleri arasında sayılan büyük çaplı spor organizasyonları tecrübesinin bulunmaması gibi birçok konuda yetersiz kaldığı söylenilebilir.

Sonuç olarak, Türk Spor Politikalarında öngörülen hedeflerin uygulamada istenilen düzeyde gerçekleşmediği tespit edilmiştir. Buna neden olarak da Spor yönetenlerin konuya devlet politikası olarak değil, siyasi hesaplarla yaklaşmaları, sorunları gününbirlik çözümlerle giderme yoluna gitmeleri ve sporun topluma yaygınlaştırılmasından çok sporda madalya sayısı ve başarıyı ön planda tutmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Bu sonuçlara göre aşağıdaki öneriler getirilebilir.

—sürekli ve tutarlı spor politikaları belirlenip uygulanmalıdır.

—sporla ilgili olarak tüm devlet kurumlarının ortak hareket edebileceği platformlar oluşturulmalı

— gönüllü ve özerk kuruluşlar sporun içine çekilmelidir.

— spora tahsis edilen kaynakların yanlış ve politik amaçlarla kullanılmasının önüne geçilmelidir.

KAYNAKLAR

1. DEMİRCİ, N., Sporda Yönetim-Teşkilatlanma ve Organizasyonları, M.E.B. Yayın No:35, Ankara, 1986.
2. DOĞAR, Y., (Türkiye de) Spor Yönetimi, Öz Akdeniz Ofset, Malatya, 1997.
3. EKENCİ,G.,GÖZEN, M., "Türkiye'de Spor Tesis ve Hizmetlerinin Özelleştirilmesi", Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:V, Sayı.2, s:67,2000.
4. ERDEMLİ, A., İnsan, Spor ve Olimpizm, Sarmal Yayınevi, İstanbul, 1996.
5. FİŞEK, K., Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Dünyada ve Türkiye de Spor Yönetimi, Bağırhan Yayınevi, 2. Bası, Ankara, 1998.
6. İMAMOĞLU, F., "Fonksiyonel Açısından Spor Yönetiminin Anlam ve Önemi", Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt.8, Sayı.1, s:22-25,1992.
7. KARAKÜÇÜK, S., "Atatürk'ün Spor Anlayışı", Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:7, Sayı:1, s:85, 1991.
8. Morpa Spor Ansiklopedisi, Kültür Yayınları, Cilt:4, s:249, İstanbul.
9. T.C. ANAYASASI, Seçkin Yayınevi, Ankara,1998.
10. ÜÇİŞİK, F., Sporda Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 1999.
- 11.ÜÇİŞİK, F., "Amatör Sporcuların Sosyal Güvenliği", Spor Bilimleri 11. Ulusal Kongresi Bildirileri, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksek Okulu Yayını, Yayın No:3, s:331, Ankara, 1992.
- 12.YETİM, A., Sosyoloji ve Spor, Topkar Matbaacılık, Ankara, 2000.
- 13.YETİM, A., "Sporun Sosyal Görünümü", Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt:V, Sayı:1,s:63,2000.
- 14.YETİM, A., GÜNAY, M., "Yönetim Süreçleri ve Spor Yönetimi", Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt:8,Sayı:1,s:6, 1992.